

EPPE DAMMARAM

EPPIE DAMARAN 59.

april 1984.

INHOUD: TIEN JAAR DAMSIMULTAAN
TON SIJBRANDS - JOS DE WOLF
M.WITTE - F.VAN LARE
IN DE BAN VAN DE DIJK
VIJF DIJKEN VAN ADVERTENTIES
DE DEBUTANT (ROB TERPSTRA)

TIEN JAAR DAMSIMULTAAN OOSTEREND.

"In deze envelop zit een groot bedrag, dat bijeen vergaard is door onze "eigen" mensen met de verkoop van bloembollen."

Aldus overhandigde oud-voorzitter J.Visman aan de simultaangevers altijd hun welverdiende honorarium.

Met veel bewondering werd opgekeken tegen de damgrootmeesters en terecht.

De sfeer in de Bijenkorf is altijd prima geweest.

Oude bekenden weer ontmoeten, erg belangrijk.

Dat velen binnen zeer korte tijd van het bord werden geveegd, dat derde niet.

Wat ons nog lang zal bij blijven is o.a. het secure spel van Harm Wiersma, de pretmaker Koeperman met de snelste drie openingszetten van alle spelers en zijn zoen aan Jan Hooyberg na afloop. De blindpartijen van Sijbrands die ons ook op een gezellig feestje kan verslaan, grandioos.

Oosterend, wat kunt U terug zien op fijne damjaren, waaronder het mede-organiseren van het tiende aspirantenkampioenschap dammen van Nederland.

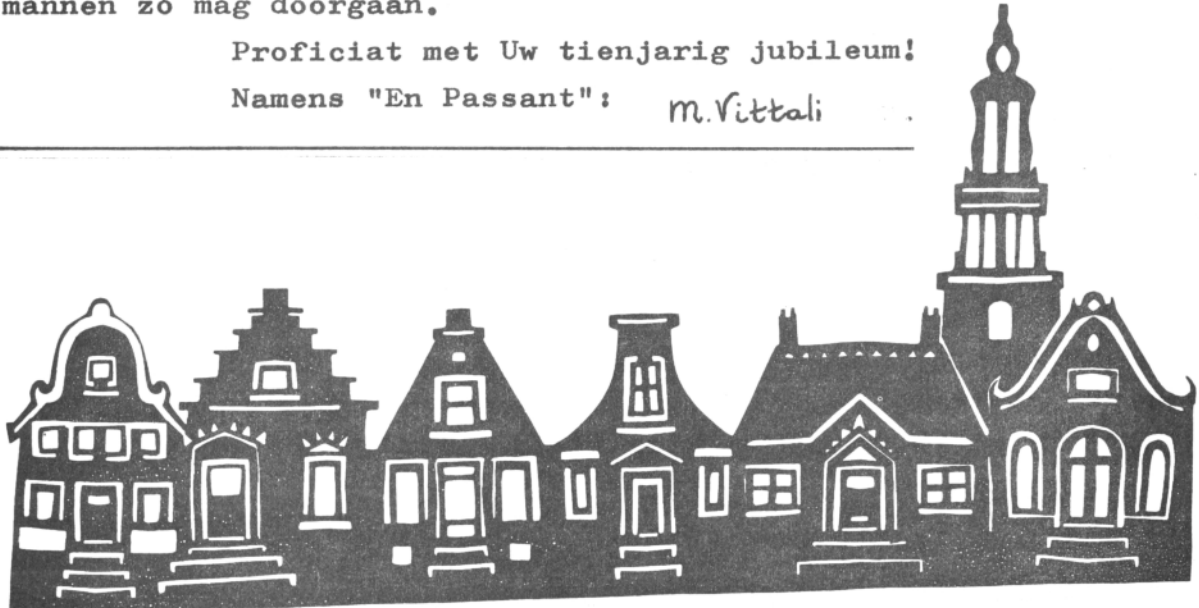
Een DUBBELE VON SION méér dan waard.

Met dank aan de oud- en nu erevoorzitter J.Visman, beloond met het EREDIPLOMA van de KNDB.

De wens uitsprekend dat Jos de Wolf met medewerking van al zijn mannen zó mag doorgaan.

Proficiat met Uw tienjarig jubileum!

Namens "En Passant": *M. Vittali*

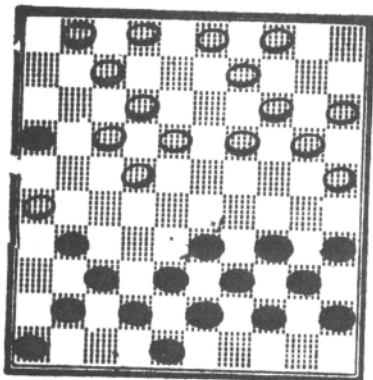

Partij-analyse

Wit : Ton Sijbrands (blind)

Zwart: Jos de Wolf

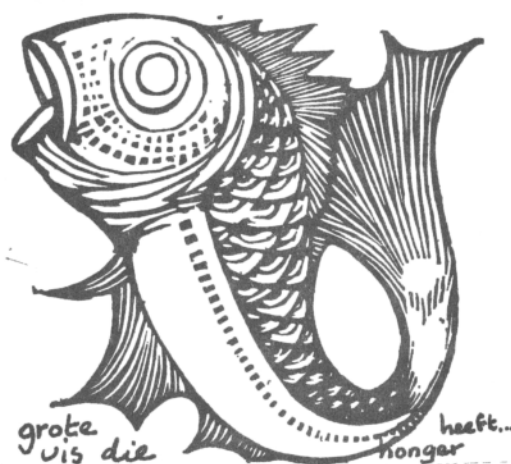
1. 33-29;18-23 Misschien is 1...;19-23, of 1...18-22 of 1...;17-22 beter, maar ik wilde zo onorthodox mogelijk spelen, want wanneer je in bekende patronen vervalt, maak je het te gemakkelijk voor de blindspeler.
2. 29x18;12x23
3. 34-30;... Wit lijkt het randveld 25 te willen bezetten, Zwart kan dit voorkomen ten koste van zijn positie.
3. ....;20-24 Een Roozenburg-achtig zetje, dat het eventuele randveld 25 minder gevaarlijk maakt.
4. 31-26;... Alweer een randveld-bezetting van Wit, Sijbrands probeert al vroeg tot een soort omsingeling te komen.
4. ....;07-12 met afruil-mogelijkheden.
5. 36-31;13-18
6. 41-36; 09-13 Misschien niet zo goed, wit kan nu veld 25 bezetten, zonder direkt afruil-gevaar. Een tijdelijk offer van Zwart (7. 30-25;14-20, 8. 25x14;04-09 etc.) is wel mogelijk hierna.
7. 30-25;01-07
8. 40-34;.... Zwart kiest nu voor een grote ruil, die enigszins ten koste van zijn eigen positie gaat.
8. ....;23-28
9. 32x23;18x40
10. 45x34;24-30
11. 35x24;19x30
12. 37-32;..... Wit gaat nu proberen het door Zwart verlaten centrum in te nemen.
12. ....;04-09 Veel te passief! Sterker:12-18.
13. 46-41;30-35
14. 41-37;12-18
15. 38-33;07-12
16. 43-38;15-20 Vermoedelijk is 14-19 sterker
17. 33-29;02-07
18. 38-33;..... Wit gaat duidelijk in de aanval op de zwakke linkervleugel van Zwart.

stand na 18. 38-33;...

18. ....;18-23
 19. 29x18;12x23 Zwart probeert door af te ruilen de witte aanval af te wenden.
 20. 42-38;14-19 Zwart holt z'n verdediging behoorlijk uit op deze manier. Er vallen (te) grote gaten in de zwarte stelling, en het is de vraag of deze gaten in het verdere verloop van de partij nog op te vullen zijn.

21. 25x14;09x20
 22. 32-27;07-12
 23. 37-32;..... Voor zwart is 12-18, gevolgd door 17-21 of 17-22 veel sterker, dan 17-21 direkt.
 23. ....;17-21 Nu kan wit schijf 23 aanvallen, deze is niet meer te verdedigen.
 24. 26x17;12x21
 25. 33-29;13-18 de enige mogelijkheid
 26. 27-22;18x27
 27. 31x22;..... Tegen deze aanval op schijf 23 is niets meer te doen, zowel 11-17 als 35-40 draaien altijd uit op schijfverlies of erger.
 27. ....;03-09
 28. 29x18;08-13
 29. 48-43;10-14
 30. 39-33;11-17
 31. 22x11;06x17
 32. 31-26;13x22
 33. 32-27;21x32
 34. 38x18;09-13
 35. 18x09;14x03
 36. 43-38;05-10
 37. 38-32;03-08
 38. 31-27;10-14
 39. 32-28;08-13
 40. 44-39;20-24
 41. 50-44; hier gaf de witspeler op, er was hier geen eer meer te behalen.

En dan nu nog een paar puzzeltjes, die we aan de simultaan van Ton Sijbrands overgehouden hebben, deze slagen zijn tijdens de simultaan allemaal op het bord verschenen.

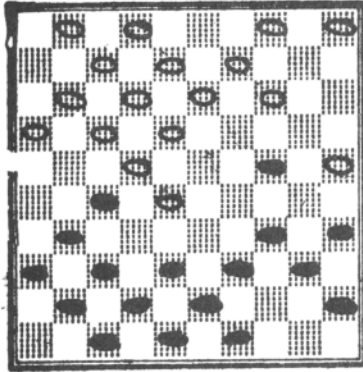

diagram 1

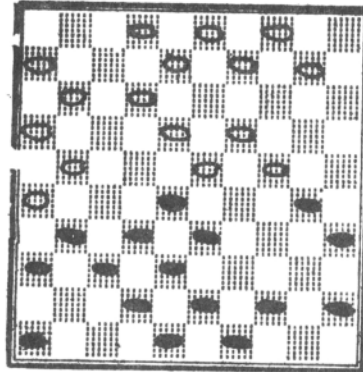

diagram 2

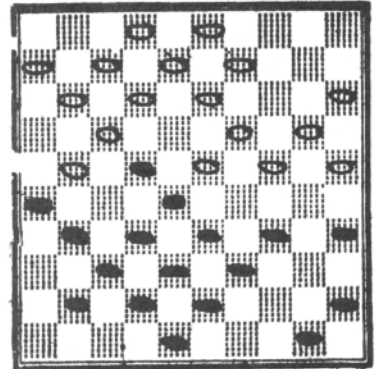

diagram 3

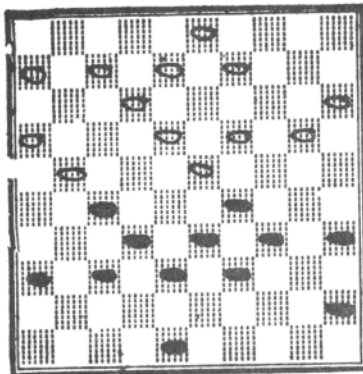

diagram 4

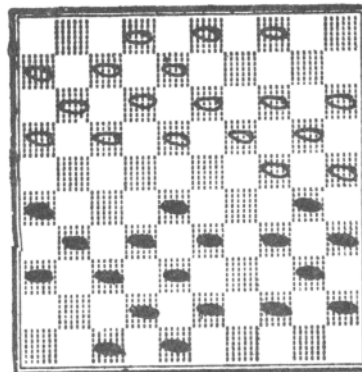

diagram 5

Diagram 1: H. vd Wetering speelde hier 17-21 gevolgd door 26x17 en 12x21. Waarom kan dit niet?

Diagram 2: C. Vinke speelde hier 21-26. Ook dit is een verboden zet. Waarom?

Diagram 3: T. Hin speelde 15-20 en kreeg een dam tegen. Hoe?

Diagram 4: J. de Wolf maakte ook een kleine vergissing, hij speelde namelijk 18-23. Wat was het antwoord van wit?

Diagram 5: J. Drijver leed schijfverlies in deze stelling. Wat speelde wit?

BLINDSIMULTAAN

Enkele maanden geleden vestigde ex-wereldkampioen dammen Ton Sijbrands een nieuw wereldrecord door een blindsimultaan van tien partijen te spelen. Zonder ook maar één bord of schijf te zien (Sijbrands zat 6½ uur achter een scherm, met de rug naar de tegenstanders), won hij negen partijen en speelde hij de tiende remise; een score van 95%.

Twee vragen dringen zich op bij Sijbrands' prestatie:

1. Hoe is een mens tot zo'n wonder in staat?
2. Waarom zo'n ophef over maar tien blindpartijen?

Omdat de beantwoording van vraag 2 tot die op vraag 1 leidt, beginnen we met 2. Inderdaad verbleekt Sijbrands' 10 tegenover het wereldrecord blindschaken dat op 52 staat, gevestigd in 1960 door de Hongaar Flesch. Wie tegenwerpt dat over de speelsterkte van Flesch' tegenstanders niets bekend is, terwijl die van Sijbrands erkend sterke spelers waren, moet verwezen worden naar de Amerikaan Pillsbury. In 1902 gaf die in Hannover een legendarische blindseance tegen 21 spelers die ondanks zijn score van 40,5% (3 gewonnen, 11 remise, 7 verloren in 11½ uur) nog altijd beschouwd wordt als het summum, want die tegenstanders waren allemaal van mees-terniveau.

Maar ook uit het dammen zijn hogere getallen bekend. Een record van 28 blindpartijen simultaan werd in 1906 gevestigd door de Engelsman Willie Gardner, maar dat gold „checkers”, een in Engeland en Amerika beoefende vorm van dammen op het schaakbord (dus met ieder 12 schijven op in totaal 32 speelvelden) dat ook simpler regels heeft. En in het internationale spel op de 100 ruiten haalde Ton Sijbrands zélf al in 1967 een hogere score van 20 blindpartijen. Maar bij die gelegenheid moest het blind tussen aanhalingstekens worden geplaatst, want Sijbrands hield wél van alle partijen de notatie bij wat in een gewone blindsimultaan verboden is.

De vraag hoe blindspelen gaat is daarmee voor een deel al beantwoord. Want uit alles blijkt dat blinddammen moeilijker is dan blindschaken. Omdat dammen zélf niet moeilijker is dan schaken (veel wijst op het omgekeerde, maar daar gaat het nu niet om) is duidelijk dat het geheugen, in tegenstelling tot wat meestal gedacht wordt, geen overwegende rol speelt. Was dat wel zo dan zou Sijbrands tot 100 blindpartijen tegelijk in staat moeten zijn; een schaakstelling bestaat immers uit veel meer elementen dan een damstelling. Weliswaar heeft dammen meer stukken (40 in de beginstand tegen 32 bij schaken) maar schaken heeft meer velden (64 tegen 50) en vooral: bij dammen hoeven alleen de posities en de kleur te worden onthouden; bij schaken ook nog het soort stuk – een extra moeilijkheidsfactor van 6.

Maar tegenstrijdig genoeg is het juist die verscheidenheid van de schaakstukken die

Dammen met de rug naar de tegenstander, dus zonder een bord of schijf te zien, lijkt een onmogelijke opgave. Toch speelde Ton Sijbrands op die manier tien partijen tegelijk en won er negen: een wereldrecord. En wat te denken van een blindsimultaan van 52 schaakpartijen? Hoe is een mens tot zo'n wonder in staat?

blindschaken makkelijker maakt; het geeft de blindspeler houvast, zoals we ons een mozaïek beter kunnen inprenten wanneer de steentjes verschillende kleuren hebben. Bovendien kan de blindschaker, als hij weet dat hij een paard op e5 heeft, meestal de route die het naar dat veld gevolgd moet hebben reconstrueren, daarmee het „verhaal” van de partij, en daarmee weer de zetten – de dammer mist die mogelijkheid. En door het veelsortige materiaal kan de schaker zijn partijen veel vlugger van elkaar laten verschillen. Dat is een noodzaak waar een leerzaam verhaal over bestaat. Ergens in de jaren zeventig was de Joegoslavische grootmeester Udovcic geëngageerd om in een klein dorpje een blindsimultaan aan tien bordes te geven. Hij wist dat er in die hele streek geen enkele behoorlijke speler woonde en dus zag hij met vertrouwen een score van 90 à 100% tegemoet wat zijn marktwaarde weer zou verhogen. Zoals hij gewend was opende hij de partijen zo verschillend mogelijk met c2-c4, b2-b3, tweemaal d2-d4 enzovoort, met de bedoeling de paar partijen die hij met dezelfde zet begon uiterlijk bij de tweede zet een radicaal andere koers te geven. Tot Udovcic' verbazing speelden al zijn tegenstanders op hun eerste zet het ongebruikelijke b7-b6. En bij de tweede zet gebeurde nog iets merkwaardigers: vijf tegenstanders speelden nu Lc8-b7, en de andere vijf Lc8-a6. De verbazing werd consternatie toen op de derde zet drie van de eerste vijf Lb7-a6 speelden, en twee Lb7-c8, terwijl van de tweede vijf drie La6-b7 en twee La6-c8 speelden. Hoe verschillend hij zijn spelopbouw met wit ook maakte; de arme Udovcic kwam tot de gruwelijke ontdekking dat hij met geen mogelijkheid kon onthouden welke loper op welk bord wáár stond. Volgens het verhaal excuseerde hij zich voor een bezoek aan het toilet, vond daar een open raam waardoor hij naar buiten krom en heeft hij zich in het betreffende dorpje nooit meer laten zien.

(uit „Kijk”)

Onderlinge competitie, tweede periode 1983-1984, op 20 februari '84
wit:M.Witte, zwart:F.van Lare.

Siciliaans.

- 1. e2-e4 c7-o5
- 2. Pb1-c3 Pb8-c6 Leidt naar de Mieses-variant, maar dit heb ik opgezocht.
- 3. Pg1-f3 d7-d6 De bekende theorie wordt nu verlaten.
- 4. Lf1-o4 Pg8-f6
- 5. 0-0 a7-a6 Om Lb5 of Pb5 te verhinderen en eventueel b5 te spelen.
- 6. Tf1-e1 Dreigt 7. e5
- 6. ... Lc8-g4 Verhinderd 7. e5.7.h2 Lh5;8.g4 Lg6 leidt tot een gevaarlijke verzwakking van de witte koningsstelling.
- 7. d2-d3 Pc6-e5 Deze plaats leek beter dan 7. .. Pd4. Met de tekstzet wordt ook de witte witte loper aangevallen, terwijl het offer 8.Lf7: verhinderd wordt door 8... Pf7:
- 8. Lc1-g5 e7-e6
- 9. h2-h3 Pe5xf3+
- 10. g2xf3 Lg4xh3? 10...Lh5 lag wat meer voor de hand. Ik had overzien, dat de terugtocht van de loper is afgesneden.
- 11. Kg1-h2 h7-h6 geeft nog enig uitstel.
- 12. Lg5-e3 Problemen. De loper gaat verloren. 12...Dd7?13.Kh3: e5+ lijkt niets op te leveren. Brutaal verder offeren; er kan maar één stuk tegelijk geslagen worden.
- 12. Pf6xe4 13.fe4: Dh4;14.Kg1 (Kh1 Lg4+ verliest de dame) 14.... Lg4;15.Dd2 Lf3; en mat volgt op de volgende zet. 15.f3 Dg3+ ziet er ook dreigend uit.
13.de4: levert vergelijkbare problemen op
- 13. Kh2xh3 Pe4-g5+ 14.Lg5: hg5:+
- 14. Kh3-g2 Lf8-e7 Al met al is de situatie tamelijk in evenwicht. Materieel een loper tegen twee pionnen. Een kale kwetsbare witte koning met een geruïneerde pionnenstructuur op de koningsstelling. Daarentegen is mijn ontwikkeling achter
- 15. Te1-h1 Ta8-c8 Voorbereiding voor een tegenactie op de damevleugel.
- 16. f3-f4 Pg5-h7
- 17. Dd1-h5 Ph7-f6 Dat ging precies goed. Een offer op e6 is nu niet mogelijk. 18.le6: Ph5:
- 18. Dh5-f3 b7-b5 Begin van de tegenactie.
- 19. Lc4-b3 d6-d5 De toren op de c-lijn bewijst zijn nut. Er dreigt 20... d4 of 20... c4. 20.Tad1 helpt niet meer tegen 20...d4.
- 20. Po3xb5 a6xb5

- 21. c2-c3 Ruimte voor de looper anders wordt die gevangen.
- 21. ... 0-0 Na lang aarzelen. Ik kan erop rekenen, dat er een aanval komt via de open g en/of h-lijn, maar er is nog wel tijd, want de witte koning moet eerst weg van g2.
- 22. Th6: gh6:; 23. Dg3+ Kh7 leek erg gevaarlijk. 24. Th1 Tg8 verliest voor wit en na 24. Kf3 Ph5; 25. Dh3 Pg7; 26. Th1 Pf5; 27. Lc2 Tg8; 28. d4 Tg6 is de dreiging gepareerd. Dreigt 23. Th6:
- 22. Df3-g3
- 22. ... Kg8-h8
- 23. Ta1-g1 Pf6-h7
- 24. Kg2-f1 Tf8-g8 Is gedwongen; dreigt 25. Dg7†
- 25. Lb3-c2 Dreigt 26. d4 en vervolgens Lh7: met onstuitbare aanval.
- 25. ... f7-f5
- 26. Dg3-g6 Dreigt 27. De6:
- 26. ... Le7-f6
- 27. f2-f3 Maakt Lf2 mogelijk. Ik heb 27... De8 overwogen met spelen op dameruïl. Ik krijg nu even adempauze om een tegenactie in te zetten, die winnend blijkt te worden
- 27. ... d5-d4
- 28. Le3-d2 Dd8-d5 Bedreigt pion f3 met + en a2.
- 29. Th1-h3 o5-o4
- 30. Tg1-h1 Is geen echte dreiging, wit komt er niet door.
- 30. ... o4xd3
- 31. Le2xd3 d4xc3
- 32. Ld2xc3 Dd5xd3+
- 33. Kf1-g2 Lf6xc3
- 34. b2xc3 Dd3xe2+
- 35. Kg2-g3 Tc8xc3 Dreigt 36... Tf3:+
- 36. Dg6-h5 Ph7-f6 En het is verder niet meer te redden.

0-1.

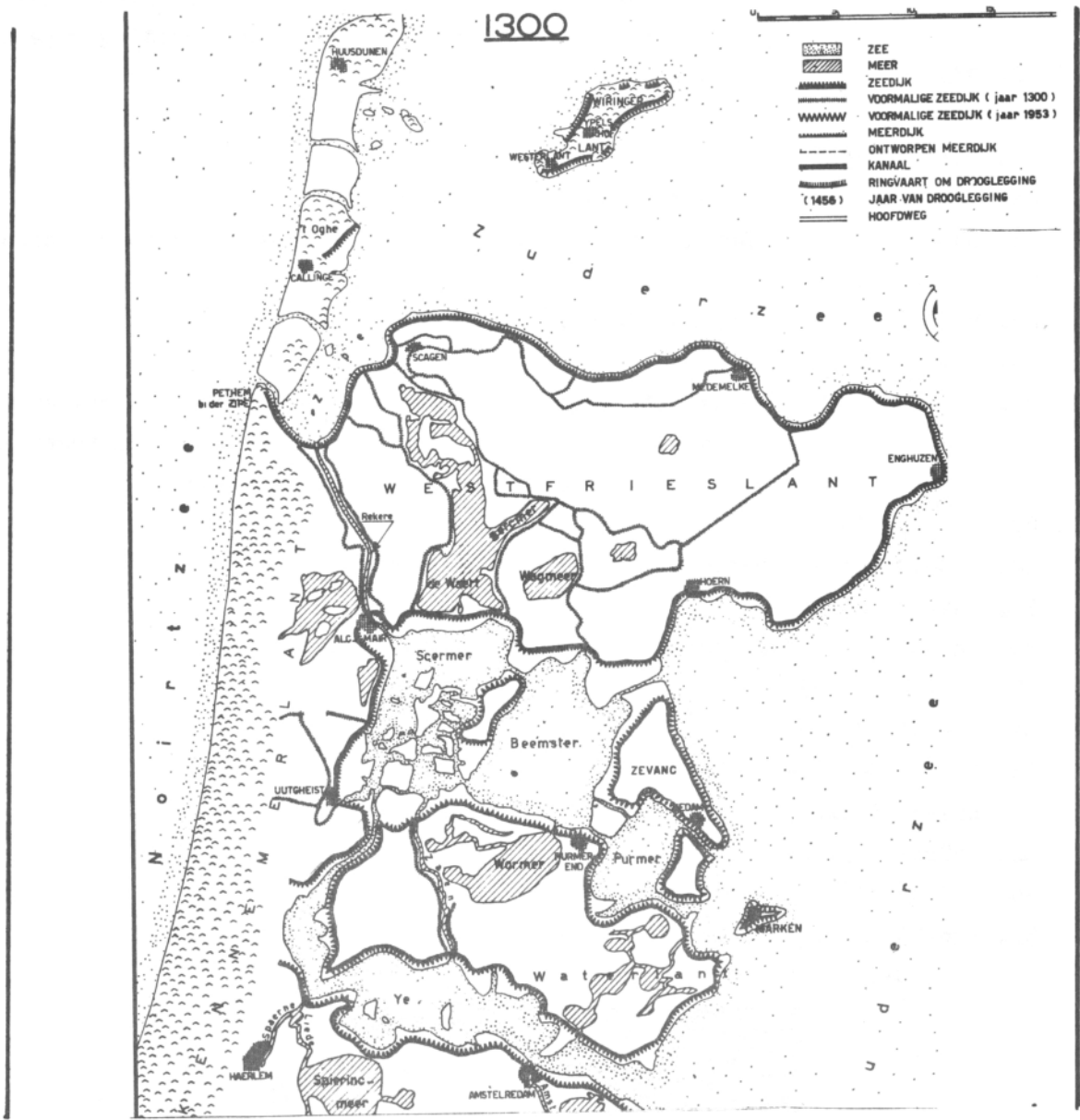

F. v. Kere
in diep gepeins.

Foto
Tex. Crt.

IN DE BAN VAN

Leegwater, Lely, VAN TATENHOVE....
 Even naar PLOFF-INN om op toeren te komen.
 De lente gaat in DAMESMODE MOERBEEK gekleed.
 Naar de bronnen van de Nijl? REISBURO TEXEL.
 DE NOTENBAR heeft de boontjes etc al voor U gedopt.
 De verzekeringsjas die U past: ASSURANTIEKANTOOR DE BOER.
 Futuristisch ingesteld of nostalgisch? U slaagt dan bij TROMP.
 RAB'S BOUW-EN INF.CENTR....wat U allemaal niet met TEGELS kunt....
 Op alle voetproblemen heeft HOOGGERHEIDE een PASSEND antwoord!

IN DE BAN VAN DE DIJK.

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van het Genootschap "Oud West-Friesland" in 1974 werd een boek uitgegeven over de Westfriese Omringdijk. Auteur J.J.Schilstra.
Texelse dammers en schakers zijn ongetwijfeld -al dan niet per ongeluk- op het stuk Medemblik-Enkhuizen terechtgekomen.
En Passant schaakte ooit in het plaatsje STROET.
Per fiets of auto maakte ik kennis met het traject Kolhorn-Schoorldam.
Ik kan het ook niet helpen..., ik ben in de ban van die dijk geraakt en daarmee is de keuze van dit onderwerp voor E.D.59 dan duidelijk gemaakt.

SCHILD.

Het is niet moeilijk in te zien dat West-Friesland als een schild heel Holland beschermde. Een wonder is het, dat dit schild, ver uitstekend in de Zuiderzee, vastgepend aan de drie Zuiderzeesteden, het gehouden heeft. Want laten we niet vergeten dat: de technische hulpmiddelen volslagen onvoldoende waren- de arbeid voor mens en dier (paarden!) onmenselijk zwaar was- We nauwelijks beseffen hoe rampzalig oorlogen en epidemieën geweest moeten zijn- het resultaat in tijden van watersnood bepaald onvoldoende bleek, dat het onderhoud voor velen op de duur niet te betalen of op te brengen was.

CENTRAAL GEZAG.

De onderwerping van West-Friesland in 1288 door de Hollandse graven luidde een periode van centraal gezag in, nodig om gemeenschappelijk in de aanval te kunnen gaan. Het noordelijk deel van het tegenwoordige Noord Holland was er toen nog niet. Het vaste land van Kennemerland eindigde in het noorden bij PETTEN en werd daar door een dijk langs de ondiepe zeeboezem de ZIJPE beschermd. De duinen bij Petten waren bij de ELISABETSVLOED van 1421 doorgebroken. Het oude West-Friesland was geheel door een dijk van 126 km omgeven. Behalve tegen de zee, moest het aan de zuidzijde tegen de meren, aan de westzijde tegen de Rekere en de Zijpe, alles open buitenwateren, worden beschermd.

Galant of stoer? HERENMODE MOERNEEK.

Die keuken is van HOUTHANDEL VAN DER VIS.

Van de dijk gestuiterd? SCHOENMAKER AUTOSCHADE.

VLEESHOUWERIJ RAN en Uw koud buffet slaat alles.

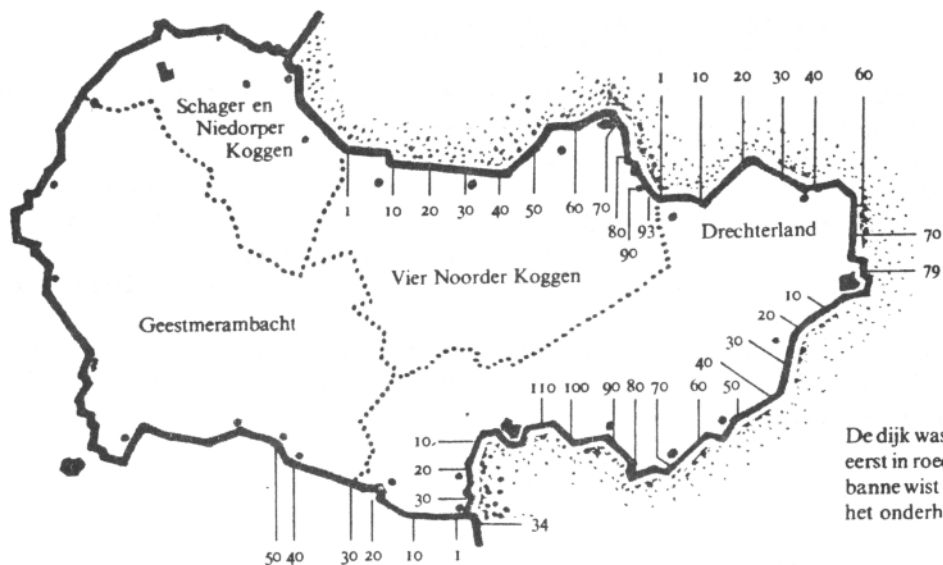
U zit met FIRMA SCHOORL op de juiste golflengte.

Een mooi servies is een goed visitekaartje: DROS MAGAZIJN.

De Texelse vogelwereld vraagt een kijker van LEIJDEKKERS.

Per schoonmaak '84 uw linnenkast aanvullen bij ZEGEL VISMARKT.

Gelukkig is niet alles ingepolderd....WATERSPRTCENRUM DUINKER.

VIER AMBACHTEN.

West-Friesland was vanouds in vier "ambachten" verdeeld: DRECHTERLAND, de VIER NOORDERKOGGEN (eerder Hoogwouder Ambacht), de NIEDORPER-EN SCHAGERKOGGE en GEESTMERAMBACHT.

De "WAARD" en enkele meren ten noorden daarvan, waaronder de Schager Waard, waren door dijken ingesloten: de HUIGENDIJK in het zuiden, de WESTFRIESE ZEEDIJK in het noorden, de SCHAGER-EN NIEDORPER ZIJDEWINDEN en de dijken langs de oostkant van de Berkmeer en Heerhugowaard in het oosten en de GROENENDIJK (Stroet !) en de OOSTERDIJK in het westen.

Omstreeks 1250 is de Westfrieze zeedijk tussen de oostelijke en westelijke waterkeringen van deze "Waard" vernield en men heeft zich toen enige tijd door genoemde binnendijken tegen het water beveiligd.

HET GEMEEN MAKEN.

In het noorderkwartier heeft reeds betrekkelijk vroeg het gemeen maken der dijken plaats gevonden .

Hierbij werd een eind gemaakt aan het oude stelsel, waarbij aan elk stuk land een bepaald stuk dijk (= hoefslag of dijkslag) tot onderhoud was aangewezen en waardoor dus door de nalatigheid van enkelen hele landstreken in gevaar konden komen.

Van Azijn tot ZEEZOUT bij CENTRA.

Met KOK in hogere muzikale sferen..

BAKKER'S IJZERHANDEL van alle markten thuis.

Een hoge pet mag U op hebben van ZEGEL HERENMODE.

DE SPINBOET en U kunt weer een frisse neus halen...

Het kampeerseizoen is weer in aantocht: ZEGEL PARKSTR.

BOEKHANDEL PARKSTRAAT voor de zeer hongerige lezers...

U MAG wel eens dat stralende middelpunt zijn...FIRST LADY.

Kom eens proeven in HOTEL DE LINDEBOOM wat gerenommeerd betekent

K E U R E

Tegens

't Turf losfen over den Dyk, &c.

't Bederven van de Rietschooten,

E N

't Ryden op de Halsingen

I N

DRECHTERLAND.

Een van de vele keuren. Weer andere verbieden het laten grazen van koeien op de Drechterlandse zeedijk, het vangen van vogels met slagnetten, het plaatsen van visnetten langs de dijk, het spitten op de dijk, het modderen en kleitrekken in de dijkgracht en vele andere zaken.

DYK-Graav, Heemraden en Waarschap-
pen van Dregterland, over lange al gemeent hebbende/ dat veele Schippers hun niet ontsien/ hare Vaartuigen te leggen/ tegen aan den Dregterlandischen Dyk, daar sulke niet en is gepermitteert/ om Turf als andere waaren te ontlossen over den Dph/ en ook wel om te laden/ waar door den Dph seer beschadigt werd/ als wel bifonder aan de Noorderdph by de Molensluis/ en aan de Zuiderdph by Schellinchout/ daar de Wierdph t'eenemale ver-
treden/ en aan de Vredding toe afgeloopen is/ en nog dageliks gedaen wezende tot groot nadeel van t'Gemeeen. Soo is 't, dat opgem: Heeren hebben gekeuzt en geordonneert/ gelyk haar Ed: heeren en ordonneeren mits desen/ dat niemant op ongepermitteerde plaatsenaan den doorn: Dph/ hare vaartuigen sullen mogen leggen/ om daar over Turf/ of andere Waaren te ontlossen/ of om te laden/ ten zy de Schipper daar toe/ van den Heer Dphgraav in der tyd/ speciale Acte van consent heeft behomen/ op pene van 25 gulden t'elkenmale te verbeuren als sulx geschiet/ te appliceeren de ene helft voor den Heer Dphgraav/ en de andere helft voor den Wanbzenger/ waarom een iegelyk by desen wiert gequalificeert/ de bekeuringe te mogen doen.

Aldus gedaan op den Raadhuse des Stads
Enchuifen den 17. May 1756,

In kennise van my, als
Secretaris van Dregterlandt

J. P O O L.

Het nieuwe stelsel bestond uit een regeling waarbij alle dijkplichtigen landerijen een jaarlijkse bijdrage in geld gaven en door de zorg van het dijkbestuur, dus "uit ééne hand" de dijk onderhouden wordt.

Dit nieuwe systeem werd in Zijpe en Wieringerwaard meteen toegepast. In de oudere gebieden ging de overgang naar het nieuw systeem niet zo gemakkelijk, mede door het eigenbelang der dijkgraven, die vanouds voordelen genoten.

Toen de Westfrieze zeedijk voor een groot deel slaperdijk was geworden, leek het niet billijk dat bijna alleen Drechterland en de Vier Noorderkoggen voor hun zeedijken moesten zorgen.... Daarom werd, na sterk verzet, van de twee andere ambachten, in 1650 voorlopig, en in 1695 definitief, uitgesproken, dat de kosten van de Westfrieze zeedijken omgeslagen zouden worden in een zekere verhouding.

BOON...drie ei is een paasei.

DE KOFFIESHOP voor dat opkikkertje...

DE SPORTSHOP houdt héél Texel actief!

HET OPEN BOEK voor Westfrieze historie.

Voor huid en haar is VAN DER SLIKKE daar.

GARAGE GRISNIGT houdt de pechduivel op afstand.

Makelaardij EELMAN voor een huisje aan de dijk.

VAN DER SLIKKE en de griep is in de kiem gesmoord.

Met een spade van de AANKOOPCENTR. kunt U bergen verzetten.

DE REKERE.

ALKMAAR was met de Zijpe verbonden door de Rekere, een water dat dus Kennemerland van West-Friesland scheidde. Deze eens open zee-arm was echter einde 13e eeuw al afgesloten door de Rekerdam, later Krabbendam. Het overblijfsel van de Rekere is vergraven in het Noord-hollands kanaal. Onder FILIPS II slaagde de poging tot bedijking van de Zijpe. De ALLERHEILIGENVLOED van 1570 leek het werk teniet te doen, maar de schade kon worden hersteld.....totdat een jaar later de Staatse bevelhebber SONOY ter verdediging van ALKMAAR de dijken weer liet doorsteken..... In 1599 was de Zijpe voorgoed aan de zee ontruikt. En dat was van belang voor West-Friesland doordat nu de Westfriese zeedijk voor een deel binnendijk werd. Zo ook gold dat weer na de bedijking van de WIERINGERWAARD in 1610.

DE HEERHUGOWAARD: 1631.

De kosten van een polder kwamen er niet altijd uit en soms werd de toestand nijpend....In de Heerhugowaard was men er in 1674 zo slecht aan toe, mede door de heersende veepest, dat men er ernstig over heeft gedacht om de polder weer onder te laten lopen en er rietland van te maken!

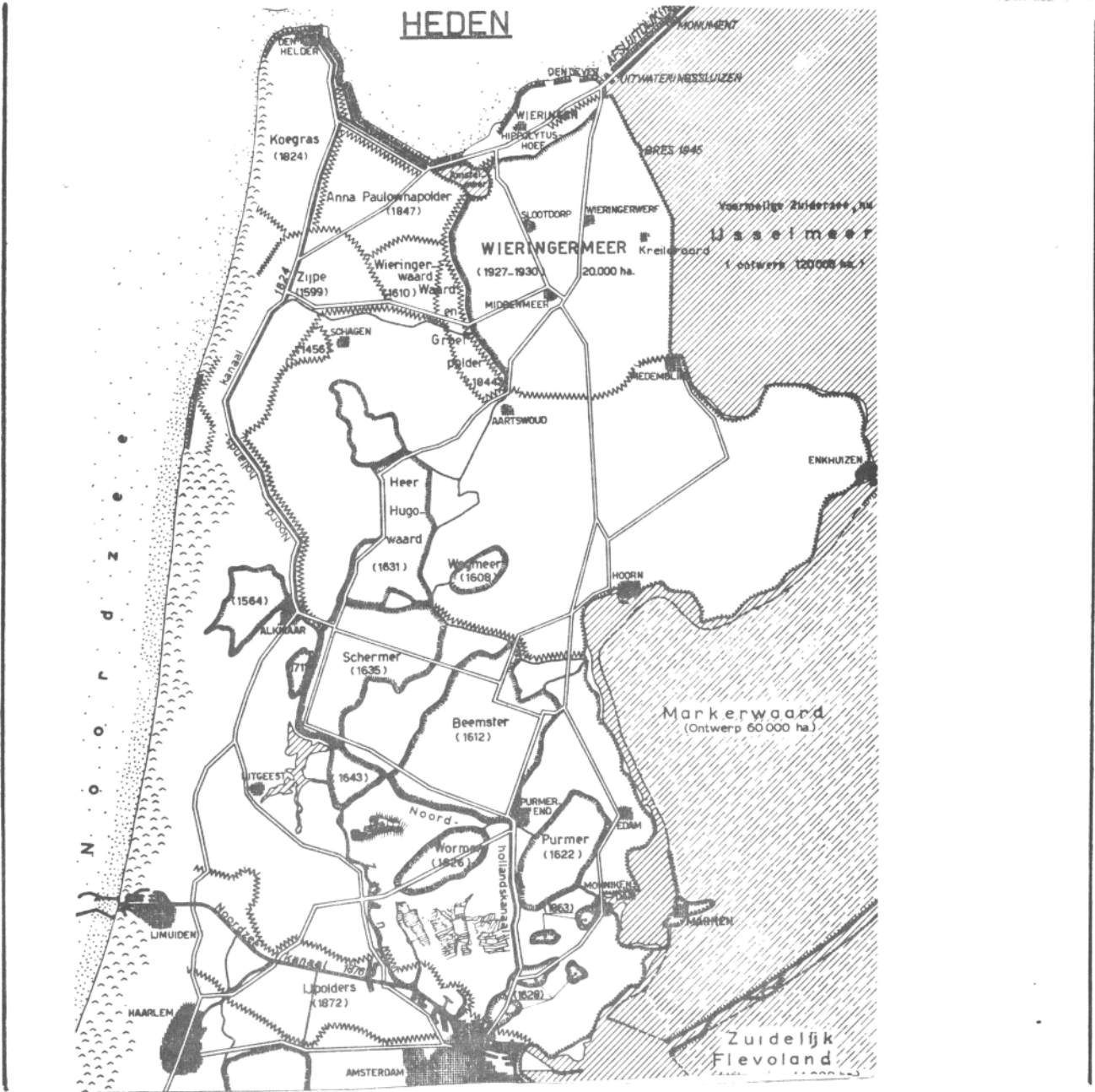
Soms ging het dijkonderhoud de betrokkenen boven hun kracht. In uiterste nood ging men dan over tot het "steken van de spade", waarmede men te kennen gaf, dat men zijn dijkplicht niet kon volbrengen. Gekleed in een hemd met gordel stak men dan de spade in de dijk. Daarmee deed men dan echter tevens afstand van al zijn bezittingen! De verdeling van de dijk in dijkstukken, waarvoor de BANNEN (=dorpen) verantwoordelijk waren, dateert van 1319 resp.1326. Dit systeem heeft zich gehandhaafd tot 1864. Volgens dijkrecht mochten dijkgraaf en heemraden KEUREN uitvaardigen, die rechtskracht hadden. Ze werd soms het laten grazen van koeien op de dijk verboden, of het vangen van vogels met slagnetten of het plaatsen van visnetten langs de dijk.

MAAS...meer voor minder.
RABOBANK, waar goede raad niet duur is.
Omdat het waterdicht moet zijn: VELTKAMP.
TIMMER: van broodmand naar tevreden klant.
Waar de zon tekortschiet....helpt FIRMA SCHOO.
Op een toerfiets van RAN raakt U zeker in de ban.
De KEUKENHOF op Uw vensterbank....via KORTENHOEVEN.
SLIJTERIJ DE WIT voor dijkwerkers en dijkgraven.
G.Onderhoud is met P.Verf getrouwd: GRAAF'S V.-enB.GENTR.

GROTE MEREN.

Ten zuiden van West-Friesland lag een groot gebied met meren. Het zuid-oostelijk deel ervan heette (en heet nog) WATERLAND. Dit vormde echter nog niet één geheel.

De grote meren stonden toen nogop drie plaatsen met de zee in verbinding en die meren waren ook onderling verbonden. Feitelijk waren die meren dus buitenwater, waarlangs de aangelegene landen zich door buitendijken moesten beschermen. Die landen bestonden daardoor uit enige op zich zelf staande gedeelten, met de buiten hun dijken, langs de meren gelegen, lage landen die kagen of kogen werden genoemd. Bijv. de ZEEVANG.

DE BEEMSTER ETC.

De drie al genoemde zeegaten werden in het begin van de 14e eeuw al gedicht. De verbinding van de Beemster met de zee tussen 1311 en 1319.

Water lozen kon vroeger niet anders dan door spuien op zee. Deze toestand duurde tot de 16e eeuw, toen werden de watermolens uitgevonden.

WIERDIJKEN.

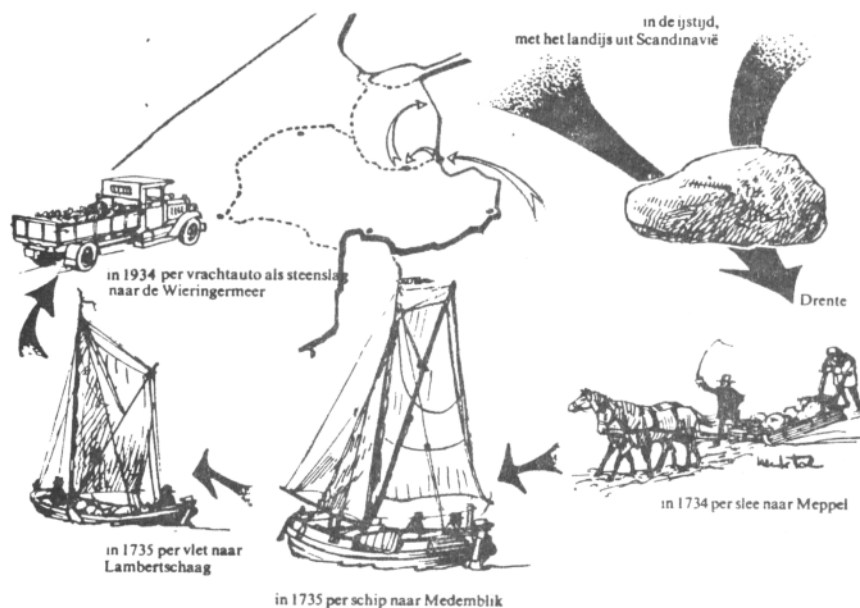
Wier wordt als materiaal voor het eerst genoemd in 1319. Tot 1825 zijn ontelbare kubieke meters wier gemaaid of opgevist. Binnen vier etmalen moest het verwerkt worden, zodat hiervoor ontheffing van het verbod op zondagsarbeid gold. Wierriemen tot 7 meter hoog en een breedte van 12 tot 20 voet zijn er langs de kust gezet. (op een voet van bladriet) Zeven meter geperst wier vergde een hoogte van ca veertig meter vers wier. Dit werd in de loop der jaren aangevoerd. De hoogte was nog groter, want de bovenste laag verweerde en moest om de twee, drie jaar worden aangevuld, Een wierdijk ging een eeuw mee. De palenrijen vóór de wierdijk werden krebblingen genoemd.

DE PAALWORM.

In 1731 slaat de paalworm toe, een regelrechte ramp. Pieter Straat en Pieter van Deure gaven de oplossing die uiteindelijk werd toegepast. Ze pleitten voor de aanvoer van keien OVERZEE. Nu was dat niet nieuw! Groelandvaarders namen allang stenen mee en verhandelden die. Prijs ong. drie, vier gulden per last. (= 2000 kg)

STENEN.

Tussen 1733 en 1746 zijn aan de Noorderkoggendijk al 205000 lasten steen verwerkt. Overigens lagen in dijkmagazijnen zeilen met gewichten klaar, om in geval van nood de kracht van het aanstormende water op bedreigde plaatsen te breken. Uit DRENTE werden 's winters stenen op sleden vervoerd naar Meppel voor de oversteek naar West-Friesland. Toen daar de oppervlaktestenen op raakten, werd daar met PRIKSTOKKEN verder gezocht! Het graven van de Drentse Hoofdvaart werd mede bekostigd door de steenvondsten. Tussen 1730-1740 moesten de hunebedden al beschermd worden, want het kunstje om grote stenen door verhitting en afkoeling te verkleinen was er niet onbekend.

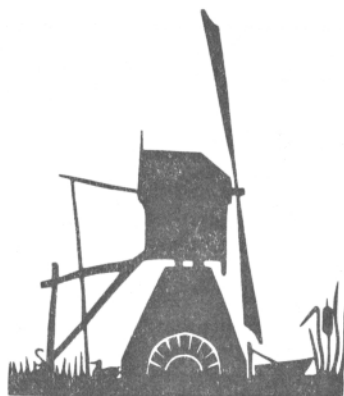

De zwerftocht van één zwerfkei in 200 jaar. Van Drente naar de Wieringermeer: per slede, schip, vlet en als puin per vrachtauto. Het kan verkeren.

In 70 jaar moet zo'n 1,2 miljoen ton steen zijn aangevoerd. Dat is ongeveer éénvijfde van de inhoud van de grootste pyramide. Die aanvoer vond plaats onder primitieve omstandigheden. Na 1860 kwam het basalt (uit Duitsland) en was het tijdperk van de zwerfkeien voorbij.

ZWARTSTE BLADZIJDEN.

In de oude kronieken staan vele najaars- en winterstormen opgetekend. Bekend zijn geworden de watervloeden van 1421, 1530 (St. Felixvloed), 1532, 1551, 1570, 1610, 1625, 1665, 1675 waarbij de dijk bij Scharwoude breekt en Drechterland onderloopt, 1717, 1825 en 1916 (Waterland en Anna Paulowna). Behalve zulke overstromingsrampen kunnen daar nog aan toegevoegd worden oorlogen, zoals in 1672, en veeziekte zoals de runderpest die vanaf 1713 regelmatig toesloeg. Een strenge winter in 1740 en een muizenjaar in 1742 maken deel uit van de ellende in de 18e eeuw. Zwaar blijkt de zoutbelasting op het Noorderkwartier te drukken, waar men voor de kaas veel meer zout nodig heeft dan bij de botermakende boeren in het Zuiderkwartier.

blatvulling.

Wie warm is trekt rook aan

Gisteren promoveerde aan de Landbouwhogeschool in Wageningen de heer Massimo Menenti tot doctor in de landbouwwetenschappen. Hij schreef een proefschrift over verdamping van water in woestijnen (zie de bijlage Wetenschap en Samenleving van heden).

Een van de aandachttrekkende stellingen bij zijn proefschrift luidt: „In een kamer waarin verder geen luchtstromingen voorkomen beweegt rook zich van de roker naar de niet-roker.”

Als het waar is mag de niet-roker de roker iets doen. Maar hoe komt de doctor er bij?

Menenti: „Als je rookt dan vernauwen de bloedvaten om je hart zich. Er stroomt dus per tijdseenheid minder bloed naar de delen aan het oppervlak van je lichaam.

De oppervlaktetemperatuur van het hoofd van de rokers zal daarom na enige tijd gemiddeld lager liggen dan die van niet-rokers. De lucht om het hoofd van de niet-rokers stijgt dus op zodat er een horizontale luchtstroom van de roker naar de niet-roker ontstaat.”

Het wordt nog erger als u zich kwaad maakt op de roker en een rood hoofd krijgt van opwinding. Dan trekt u nog meer rook aan.”

Volkskr. maart '84.

„Het wordt tijd, James, dat je eens overplaatsing vraagt naar een andere vuurtoren.”

Zie ook E.D. 58.

OPMERKELIJK

BENT U HET MET DE UITSpraak VAN ENE ENGELSMAN EENS ?

Van FRANCIS BACON stamt een uitspraak met betrekking tot een denksport. Deze uitspraak komt (in het Engels) tevoorschijn, indien de zes woorden A t/m F juist zijn ingevuld en de daarin voorkomende getallen zijn overgebracht.

A	1	9	8	8	4	5
B	15	9	13	7	3	11
C	22	19	3	7	2	5
D	14	13	9	18	10	6
E	17	5	7	4	16	4
F	15	13	9	11	4	3

A: beroep, dat door weinigen wordt uitgeoefend.

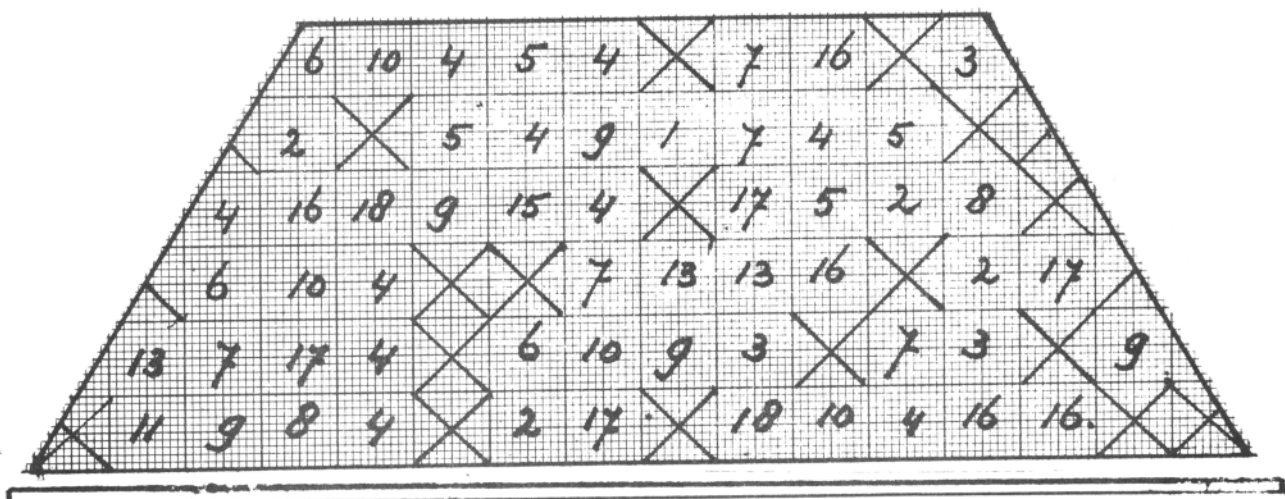
B: wordt heel zelden als loon in natura gebruikt.

C: speler van een bepaalde leeftijdsklasse.

D: komt soms bij de wedstrijd-leider terecht.

E: kan Harm wel, maar Jannes niet voor zijn titel plaatsen.

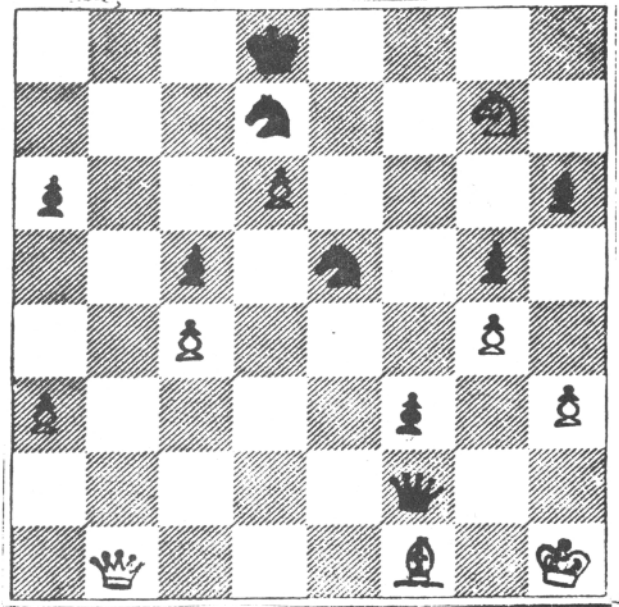
F: doe ik als schaker met deze puzzel.

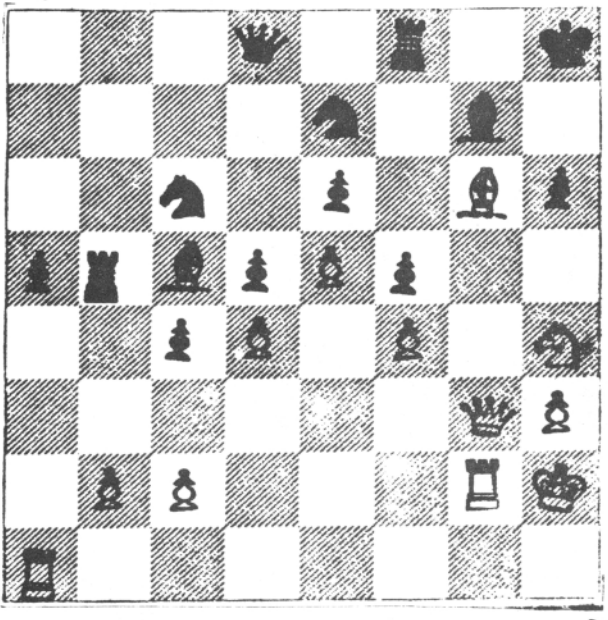
EN TOEN WAS HET UIT.

1. Portisch-Smyslov 1964.
1....., Pg4:
wit moet nemen; het mat volgt
toch..nl. met o.a. de f-pion.
2. Medina-Slisser. IBM 1967.
1.Le8,Tg8 2.Lc6:;,Pc6:
3.Pg6+,Kh7 4,Pf8:+,Kh8 5.Dg6..
3. Cuellar-Reshevsky; 1967.
1.Welke beslissende torenzet
dwingt Reshevsky tot opgeven?
4. Espig-Pietzsch 1967.
1.Wit kan toren offeren.
5. Kortschnoj-Portisch 1968.
1.Wit speelt Pd5,maar...
na Ld5:;, 2.ed5: verspeelt hij
het paard op c4 door het gemene
g3 van zwart.....

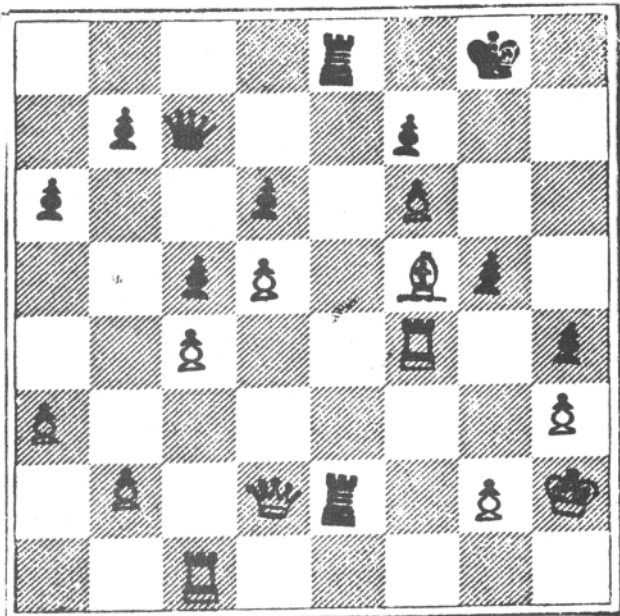
1.

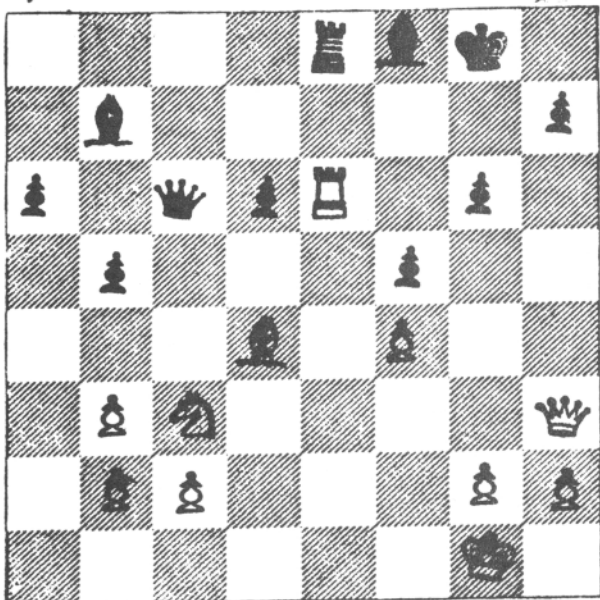
2.

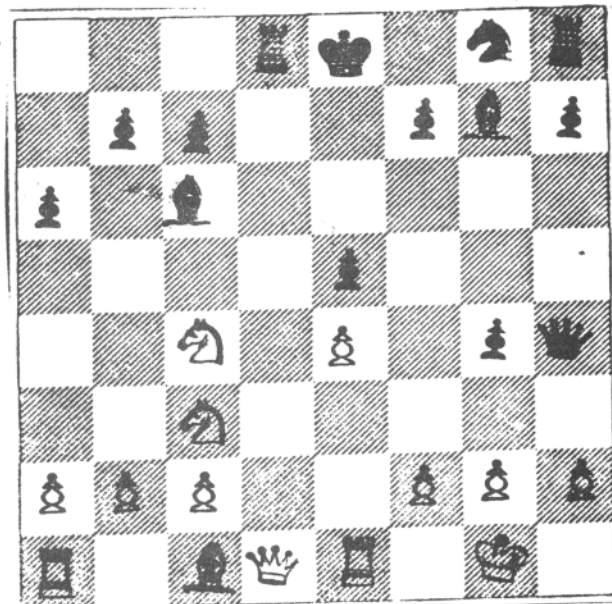
3.

4.

5.

De debutant.

Maandagochtend om een uur of elf dacht hij er voor het eerst aan.

Vanavond zou hij naar de schaakclub.

Hij was het al een paar weken van plan, maar had het telkens op het laatste moment uitgesteld.

De afgelopen week had hij, als stok achter de deur, enkele mensen op de hoogte gesteld van zijn voornemen.

Hij kon dus niet mee terug.

Hij werd al doodnervus alleen als hij er maar aan dacht.

Door zich sterk op zijn werk te concentreren raakte hij zijn zenuwen weer wat kwijt, maar tussen de middag kon hij zijn boterhammetjes maar slecht weg krijgen.

Het begin van de middag kon hij redelijk zijn hoofd bij zijn werk houden, maar hoe later het werd, hoe meer zijn

nervositeit de overhand kreeg en toen ~~hij om vier uur opweg naar huis was~~, liep hij al hard te praktizeren over een smoes waar iedereen in kon geloven.

Nou, iedereen, als eerst zijn vrouw het maar geloofde.

Die trapte nooit in zijn smoezen.

Hij kon geen goede smoes bedenken.

Thuisgekomen pakte hij de krant.

Deze bezigheid hielp hem slechts ten dele van zijn nervositeit af.

Het meeste wat hij las ging tenminste verloren in de zenuwen en hij merkte dat hij meer aan vanavond zat te denken dan dat hij zat te lezen.

Geërgerd concentreerde hij zich op de lettertjes.

Het ging goed totdat hij bij de sport belandde.

Hij las de voetbalverslagen en dwaalde met zijn ogen langs de andere sport-pagina's.

Zijn ogen stopten even bij de kop "Opgave Smislov in de vierde partij".

De zenuwen gierden hem direct weer door de keel.

Hij smeed de krant op de bank en begon te ijsberen.

Nee, hij zou niet gaan, zijn besluit stond vast.

Zijn vrouw kwam de tafel dekken en zei in het voorbijgaan: "Jan, ik heb, omdat jij vanavond weg bent, wat vrouwen uitgenodigd, dat vindt je niet erg zeker, he."

Jij bent toch te schaken."

"Eh..., nee hoor, ... nee, da's goed."

Hij had liever willen zeggen dat hij vanavond niet weg ging, maar het ging niet.

De woorden kwamen niet en zijn lot was bezegeld, het vonnis geveld.

Aan tafel gezeten begon ze er weer over: "Ik dacht, hij is weg, dus waarom zou ik de meiden van de volleybalclub niet uitnodigen, ik ben al zo vaak bij hun op visite geweest. Zo hebben we vanavond allebei ons pleziertje." Hij knikte zwijgend. "Pleziertje, pleziertje," dacht hij, "je moest eens weten wat ik allemaal door moet maken, noem dat maar een pleziertje. Ik zie er tegenop als een berg."

"Je eet niet veel, ben je soms zenuwachtig voor vanavond?"
 "Nee, nee," loog hij, "ik ben alleen wat moe."
 Hij hoopte dat ze zou zeggen dat hij er dan maar beter vroeg in zou kunnen gaan en volgende week maar naar de schaakclub te gaan.
 Helaas, ze zei enkel: "Oh."
 Zijn bord leek maar niet leeg te komen en hij scheidde dan ook niet zoals te doen gebruikelijk voor de tweede keer op.
 Na het eten ging hij even een tukkie doen tot zeven uur, dat wil zeggen, dat deed hij altijd, maar nu kon hij zijn ogen maar niet dicht houden, laat staan dat de slaap wou komen.
 In een uiterste poging zijn zenuwen de baas te worden begon hij in gedachten een gesprek met zichzelf.
 "Waarom ben je nou zo zenuwachtig?
 Ben je bang voor die mensen daar?"
 "Natuurlijk niet."
 "Nou, wat dan, bang om te verliezen?"
 "Nee, ik kan goed tegen mijn verlies."
 "Kortom niks om nerveus over te wezen."
 Toch bleef hij nerveus.
 Hij ging dus maar weer verder met de therapie.
 "Ben je bang niet goed genoeg te zijn?
 Bang om weggespeeld te worden?"
 "Ja, in zekere zin wel."
 "Maar je kent toch mensen die er al op zitten en die ongeveer net zo spelen als jij."
 "Ja, maar hoe spelen die?"
 Met redelijk resultaat, dus zo druk hoef je je niet te maken."
 Hij besloot zijn gedachten ergens anders op te richten, daar hij alleen maar zenuwachtiger werd.
 Er was toch geen argument tegen zijn zenuwen opgewassen, Zenuwen zijn onredelijk.
 Wat had hij aan de conclusie dat het faalangst was en misschien ook deels het feit tegen een wildvreemde te moeten spelen, als hij zowat uit zijn stoel sprong van de zenuwen.
 Hij zette de TV aan om dan in godsnaam maar wat afleiding bij Sesamstraat te zoeken.
 Het hielp niet.

De rest van het programma was ook niet aan hem besteed.
 Hij dacht er meer over hoe laat hij weg zou gaan.
 Om vóór achten binnen te komen zou te zenuwachtig staan.
 Een beetje als een wit voetje proberen te halen bij de
 meester.

Acht uur precies was ook niet helemaal goed voor zijn gevoel.
 Iets van vijf over acht, dat leek het beste, een beetje
 nonchalant.

Niet later, dat zou weer een slechte indruk geven.
 Hij had ongeveer tien minuten nodig dus hij moest ongeveer
 tien voor acht zijn schoenen aan beginnen te trekken.

De tijd leek te kruipen, maar ging toch ook weer veel te
 snel.

Eindelijk was het moment suprême aangebroken.
 Hij trok zwiĳgend zijn schoenen aan, pakte een pen en
 liep naar de gang om zijn jas te pakken.
 Nadat hij zijn jas aangetrokken had keek hij op zijn
 horloge, hij moest niet te snel, anders kwam hij nog
 voor achten aan.

Hij ging de kamer weer in en zei: "Nou, dan ga ik maar."
 Hij bukte zich naar zijn vrouw en gaf haar een zoen.

"Ja, plezierige avond, en succes."

"Ja, jij ook, doeĳ."

Buitengekomen keek hij naar de lucht.

Een wolkenloze hemel vol sterren en net als de hele
 dag, geen wind.

"Nachtvorst." dacht hij.

Hij voelde met zijn voet op het gras, maar het was nog niet
 bevroren,

Toen liep hij de stoep op en begon de psychische berg te
 beklimmen.

Ongeveer halverwege hoorde hij de kerkklok acht uur slaan. Precies volgens plan, maar onwillekeurig begon hij toch wat harder te lopen.

Ongeveer drie minuten over acht ging hij het gebouw binnen. Iemand opende een stukje van hem vandaan een deur, ja, daar zaten een paar mannen achter een schaakbord.

Eerst maar even zijn jas ophangen.

Hij zocht naar zijn pen in zijn jaszak.

De pen was weg.

Verloren of vergeten erin te stoppen.

Even speelde hij met de gedachte terug te gaan, dat was toch een mooie smoes: "Pen vergeten en het is nu te laat om nog te gaan.

Ik ga volgende week wel."

Nee!

Hij vermande zich.

"Ben je nou helemaal gek, je bent toch geen kind meer.

Gedraag je dan ook niet zo."

Hij hing zijn jas op en liep de zaal in.

Hij keek rond en zag in het midden de bridgers zitten, aan de voorkant en de zijkant zaten schakers.

Hij zag nog geen bekenden.

Bij wie moest hij wezen.

Aan één der tafeltjes zag hij een man met een klapper voor zich.

Daar moest hij het maar eens proberen.

De man merkte hem al op toen hij naar hem toe liep.

"Eh..., hallo, ik kwam me..., eh..., als lid..., eh, aanmelden.

"Je wou meedoen aan de competitie?"

"Eh..., ja, dat denk ik, ja."

"Je kan schaken."

"Ja,...nou ja,...ja."

"Da's goed, hoe heet je?"

"Oh..., sorry, Jan Vermeulen."

"Mooi ik zal je op de lijst zetten."

De man schreef hem bij en richtte zich weer tot hem.

"Wacht maar even, dan hoor je zo wel tegen wie je moet spelen."

"Ja, da's goed."

Hij ging zo ontspannen mogelijk staan.

Helaas stond hij net in het pad van de serveerster.

Hij ging een paar stappen aan de kant, maar daar moesten ook net weer mensen door.

Hij besloot om maar tegen de bar aan te gaan staan.

De man wenkte hem.

"Je moet tegen de heer de Vries, om de kleur moeten jullie loten."

"Goed, eh..., wie is dat?"

"Die man daar met die bril."

"Oh, bedankt."

Zeg, eh..., nog iets, het is toch niet verplicht om te schrijven?"

"Nee, hoor."

"Mooi,"

Hij liep naar de heer de Vries toe.

"Goedenavond, wij moeten tegen elkaar spelen."

"Ja?"

Waar zullen we gaan zitten?

Daar maar?"

"Ja hoor."

Ze gingen zitten.

"Met wie heb ik de eer?"

"Jan Vermeulen."

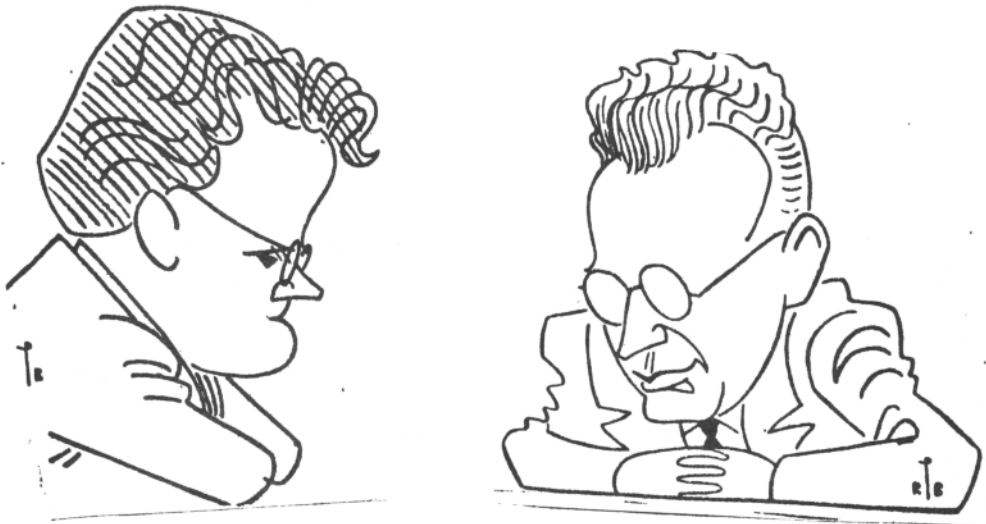
"Klaas de Vries."

Wie heeft wit?"

"We moeten er om loten."

Hij pakte twee pionnen.

De Vries koos Wit.

Na wat gegevens uitgewisseld te hebben begon de partij. Jan zag aan het begin iets over het hoofd en zijn stelling scheen hem hopeloos toe.

Het leek of er precies zou gebeuren waar hij bang voor was geweest.

Hij had sterk het gevoel dat zijn tegenstander al precies wist wat hij ging doen of wat hij van plan was.

Dat iedere zet die hij deed, zijn tegenstander precies in de voor hem onzichtbare kaart speelde.

De mensen die zo eens even kwamen kijken maakte dat hij zo mogelijk nog onzekerder werd.

Hij wachtte dan ook met zetten totdat er niemand meer naast de tafel stond, uit angst dat ze hem uit zouden lachen om de geheide blunder die hij deze zet wel zou gaan maken.

Zijn kopje koffie kon hij maar met moeite naar zijn lippen krijgen.

Hij zweette behoorlijk, maar dat kwam ook doordat de zaal overdadig verwarmd was.

Toch, na verloop van tijd speelde hij de zenuwen wat van zich af.

Hij begon weer helder te denken, kreeg door dat hij niet weggespeeld werd, begon zelfs vat op het spel te krijgen. Zelfs zoveel vat dat hij na een kleine twee uur spelen de partij gewonnen af kon sluiten. Het eerste punt was binnen.

Ze spraken de partij nog een keer over en speelden nog een paar vluggertjes.

Hij bracht de rest van de avond, in goede stemming, met verscheidene mensen de ervaring uitwisselend, door. Totdat hij opgewekt naar huis ging, zich afvragend hoe hij in hemelsnaam ooit zo zenuwachtig had kunnen zijn.

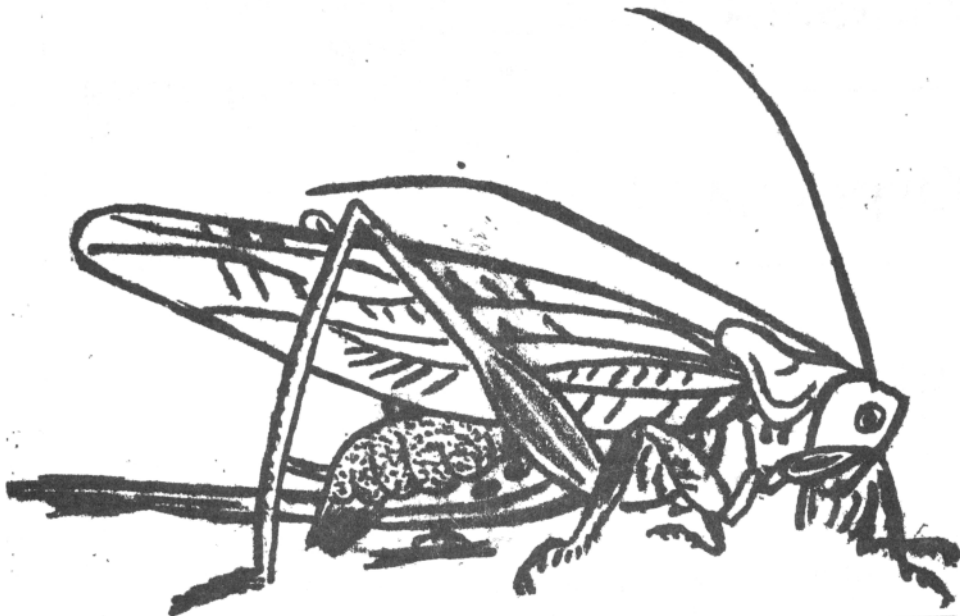
Die nacht sliep hij slecht.

De hele nacht lag hij te schaken.

Maar toen hij de volgende nog doodmoe zijn bed uitstapte dacht hij aan de oorzaak ervan, en dat gaf hem toch een goede bui mee voor de rest van de dag.

En als hij achter zijn bureau zat te gapen dacht hij: "Toch maar mooi m'n eerste puntje."

Rob Terpstra.

10 jaar DAMSIMULTAAN

24.

OOSTEREND!

jaar.	NAAM.	WINST	Remise tegen	verloren van.
1975	H. VEENSTRA SR.	-	-	-
1976	R. VEENSTRA JR	85%	J. Visman J. Vinke J. P. Stam - Bmedema R. BROUWER	P. Bakelaar S. Trap J. v. Heerw.
1977	J. de BOER	95%	J. Visman J. Vinke G. Vlaming C. Vinke - P. BAKELAAR	-
1978	C. Westerveeld JR	95%	J. Vinke Joost Hooyberg J. Trap.	G. Vlaming
1979	H. WIERSMA	96%	Jan Hooyberg P. Bakelaar J. Trap Joost Hooyberg.	-
1980	I. KOEPERMANG	97%	W. Bakker P. Kooiman Joost Hooyberg	-
1981	T. Sybrands	100%	-	-
1982	P. Roozenburg	96%	P. BAKELAAR C. Timmer	J. EELMAN
1983	R. Clerc	98%	J. Trap G. BROUWER!	
1984	T. Sybrands	99%	R.H. Vis	